

CONSTRUÏM LA CIUTAT INCLUSIVA. ART I CIÈNCIA AL CARRER

Arquitectes de Les Corts. El Grup d'Arquitectes de les Corts ens trobem cada segon dijous de mes per compartir i debatre els reptes dels nostres barris. S'ha decidit fer la Festa de l'Arquitectura de les Corts d'aquest any 2022 al Campus sud de la Zona universitària. L'objectiu és aconseguir que els edificis siguin més oberts cap a l'exterior i afavoreixin la interacció entre els diferents universitaris, així com integrar millor els espais en el conjunt del barri i el seu entorn, per tal d'animar a tothom a fer-ne ús.

Saps quan es va crear la Zona Universitària de Diagonal?

A finals dels anys 40, l'edifici històric de la Universitat de Barcelona, on s'impartien gran part de les carreres universitàries a la ciutat, estava saturat i ja no podia satisfer la demanda creixent d'estudiants, així que es proposà la seva descentralització. El 1950 es creà la *Junta de Obras de la Ciudad Universitaria*, que encarregà a l'arquitecte Francesc Nebot el projecte de planificació del Campus universitari en uns camps agrícoles de l'antic terme municipal de Les Corts de Sarrià, annexionat a Barcelona el 1897. El projecte va ser molt criticat, especialment pel fet que el Campus estigués dividit per una carretera com l'Avinguda Diagonal.

Finalment, l'any 1952 l'arquitecte Amadeu Llopart agafa el projecte i l'any 1955 s'inicien les obres del que avui coneixem com a Zona Universitària. Aquesta actuació urbana aportarà a la ciutat de Barcelona tot un seguit de peces d'arquitectura de gran qualitat, les millors de les quals voregen l'Avinguda Diagonal. Un clar exemple d'aquesta arquitectura és la **Facultat de Dret**, projecte de línia racionalista dissenyat i construït per l'equip d'arquitectes Giráldez, López Iñigo i Subias el 1958. També trobem l'arquitectura brutalista i trencadora de la Facultat d'Economia i Empresa, de l'arquitecte Javier Carvajal, construïda un any més tard. L'any 1961 l'arquitecte José M. Segarra Solsona construeix l'**Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona** de la Universitat Politècnica de Catalunya, ampliada el 1978 amb un singular edifici que porta l'empremta de l'arquitecte Jose Antonio Coderch de Sentmenat.

Imatge UPC. ArxIU UPC

Quin estat té el campus d'avui?

L'Avinguda Diagonal divideix la Zona Universitària en dos grans Campus, el Nord i el Sud, en funció de la seva ubicació en relació al gran vial. El Campus Sud està envoltat per barris limítrofs del districte de Les Corts, així com per grans equipaments de ciutat, com el Camp Nou que, inaugurat el 1957, influeix de forma determinant en l'ús que es fa de l'espai públic en aquest àmbit de la ciutat. En relació al Campus Universitari, es tracta d'un conjunt de facultats i escoles universitàries, així com centres de recerca que funcionen de forma autònoma i aïllada. Aquesta fragmentació determina l'espai públic del campus, sense una estructura morfològica ni funcional, mancat totalment d'una urbanitat i centralitat que permeti la integració social i d'usos de la comunitat universitària.

Durant l'última dècada s'ha començat a repensar l'espai urbà del Campus Sud amb plantejaments com el Pla de millora urbana del Campus Sud de 2008, dels professors Luís Alegre i Estanislao Roca, exvicerector d'Arquitectura a la UPC, que han estat el punt de partida del Pla Director. També les propostes del curs de projectes de 2017 de millora de l'illa "A" d'Arquitectura, dels professors Terrades i Jordi Ros, actual vicerector d'Arquitectura a la UPC aporten estratègies de connexió entre edificis i l'entorn. Aquest darrer curs 2021, en el workshop de la universitat de Zurich i l'ETSAB, han analitzat les possibilitats

de millora que generaria la transformació del carrer Pau Gargallo com a eix cívic d'interacció.

Des de l'Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona, i en el context del Màster Universitari de Gestió, l'arquitecte i professor Miguel Mayorga ha treballat amb els alumnes en el desenvolupament d'una proposta Smart, Healthy, Green and Inclusive per al Campus Sud.

Recomanem la lectura de l'article [“Cases, barris i... ciutats que curen?”](#) de mayorga+fontana arquitectos.

Impuls Pla Campus Sud. Imatge virtual des de l'àgora central de Bederrida. Ajuntament de Barcelona

Com t'imagines un campus universitari més habitable?

La paraula "campus" és un vocable llatí que en origen al·ludeix al terme camp. Al llarg dels últims 2 segles als Estats Units, la paraula "campus" passa d'identificar els camps que envolten la universitat a identificar a tot el conjunt d'edificis, tant docents com administratius o de servei, de la universitat, com una estructura clarament alternativa a l'estructura claustral de les universitats europees. És aquesta concepció de Campus la que s'ha estès per tot el món.

Per tant, el Campus universitari hauria de ser un espai on es pugui estudiar, viure i treballar a la vegada. Hauria de ser una zona dotada de tots els serveis i comerços per a l'estudiant i el professorat, així com zones de lleure i oci per tal de seguir donant vida al Campus més enllà del cicle acadèmic. En aquest sentit la integració de l'espai públic en el dia a dia de la ciutat és essencial en la vertebració del Campus universitari. Per això, cal fer de l'espai lliure un element que posi en valor l'essència de la ciutat contemporània com a lloc d'activitat i aprenentatge fora de l'aula,

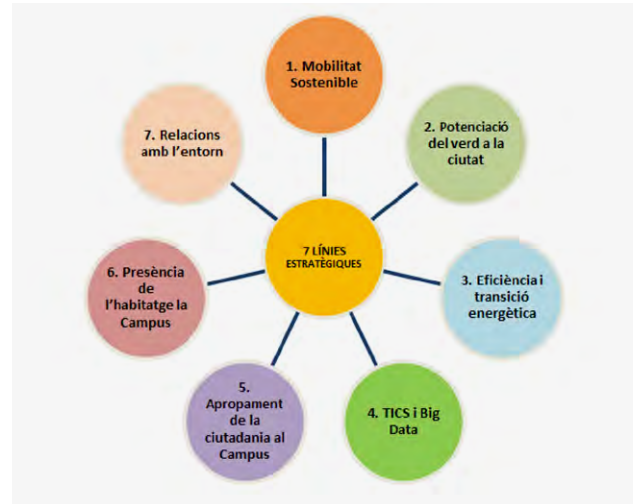
Impuls Pla Campus Sud. Imatge virtual des de l'àgora central de Bederrida. Ajuntament de Barcelona

així com un punt de trobada i mediació. L'espai públic s'ha de dotar de serveis, així com d'espais verds i de pacificació del trànsit amb una urbanització qualificada.

Coneixes el procés participatiu per impulsar el Pla Director del Campus Sud?

Des del Districte de les Corts s'han iniciat diverses sessions d'un procés participatiu que té per objectiu debatre sobre els diferents temes relacionats amb el Campus Sud, on participa el grup d'arquitectes del COAC de les Corts, així com tothom que vulgui aportar idees al debat. Alguns dels aspectes i línies estratègiques abordades en les trobades són: mobilitat sostenible, potenciació del verd a la ciutat, eficiència i transició energètica, TICS i Big Data, apropament de la ciutat al Campus, presència de l'habitatge al Campus i relacions amb l'entorn.

Si esteu interessats a conèixer els usos i estratègies que es proposen per apropar el Campus universitari a la ciutadania us podeu descarregar la mesura de govern Impuls del Pla director del Campus Sud: coneixement i ciutadania a través del [següent enllaç](#).

Gràfic línies estratègiques. Ajuntament de Barcelona.

Un Campus per a tothom!

La Festa de l'Arquitectura 2022 a Les Corts s'ha posat com a gran objectiu millorar la connexió de la zona universitària amb la resta del districte. Un dels primers elements d'integració urbana és treballar en la supressió de barreres arquitectòniques a l'espai públic, sumant-nos a la mesura de govern del Districte de les Corts per ser el districte més inclusiu de la ciutat, posant el focus en la innovació social i l'atenció a totes les persones més enllà de les seves capacitats. L'altre gran objectiu és trencar amb totes aquelles barreres invisibles que fan del campus universitari una frontera, introduint espais d'oci i esport per a totes les famílies de la ciutat, així com repensant els elements d'urbanització de l'espai públic.

En general es tractaria de dissenyar un entorn on la ciutadania-vianants siguin els protagonistes de l'espai públic, ocupant uns espais amables, lliures de barreres arquitectòniques i on el cotxe perdi el protagonisme que té avui. Alhora, buscar sinergies entre aquesta proposta i altres actuacions en l'àmbit urbà més proper que estan treballant en la mateixa direcció, com ara el nou Espai Barça. També millorar la permeabilitat amb altres espais fronterers amb la Zona Universitària i amb vocació d'espai públic, com els Jardins de la Maternitat al campus sud o el Parc de Cervantes al campus nord. Evidentment, les universitats han de participar en aquest espai públic obrint les portes de l'art, la ciència i la tecnologia a la ciutadania.

Arquitectes de Les Corts

Què és una mapathon?

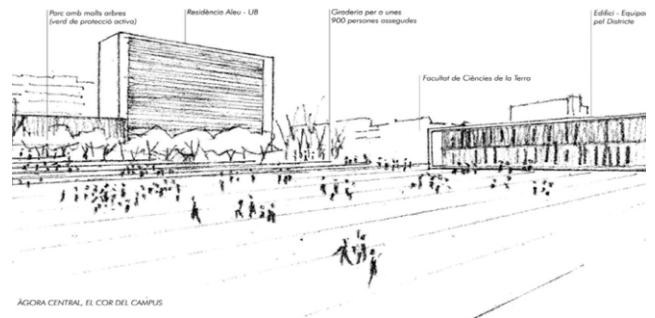
Una Mapathon és una activitat que permet recollir informació sobre un espai determinat a través de la participació d'un grup nombrós que geolocalitza aquells punts de l'espai urbà que tinguin un interès específic. Es poden fer mapathons de moltes temàtiques, per exemple per cartografiar problemes d'accessibilitat, espais singulars per la seva biodiversitat, punts crítics de seguretat, etc. Es tracta d'un esdeveniment massiu de ciutadans voluntaris que tenen per objectiu recollir i apuntar dades d'una determinada àrea o espai utilitzant recursos propis com aplicacions de mòbil o programes per ordinadors, sempre amb l'ajuda de guies que els donen pautes, assessorament i ajuda.

L'any 2018 es va realitzar una primera mapathon d'accessibilitat al Campus Nord de la UPC dirigida a la Comunitat UPC, entitats, tècnics, així com a gent generosa, solidària i curiosa. El dia 3 de desembre 2021, coincidint amb el dia mundial de les persones amb discapacitat, es va realitzar la mapathon d'accessibilitat del Campus Sud. Si vens a la Festa d'Arquitectura de les Corts podràs experimentar fer el recorregut per un habitatge accessible assegut en una cadira de rodes i així poder comprendre el valor del bon disseny per eliminar les barreres arquitectòniques.

També et convidem a la mapathon al Campus Sud dirigida a estudiantat UPC, UB i públic interessat per cartografiar

recursos i problemàtiques del Campus Sud contribuint a la diagnosi participativa per revitalitzar-lo. Comissariada pel COAC i per l'arquitecta Eulàlia Martín (ReÚsBCN), enguany ens proposem identificar espais infrautilitzats o d'oportunitat que són recursos desaprofitats i poden tenir un altres ús. També els estudiants de paisatgisme de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB), dirigits per la professora Marina Cervera cartografiaran la vegetació existent per tal de posar-la en valor i seguir-la incrementant.

Suma-t'hi!

Impuls Pla Campus Sud. Ajuntament de Barcelona©

Donem vida al carrer Pau Gargallo!

L'objectiu de la Festa de l'Arquitectura de 2022 és impulsar "la naturalització" del Campus Universitari, donant continuïtat a les accions ja iniciades a la **Festa de l'Arquitectura 2019**, on es va fer una gran plantada d'arbres en un dels Parcs de les Portes de Collserola, tot just darrera de l'**Hospital de Sant Joan de Déu**, amb una gran participació de diverses associacions, escoles i famílies del barri i d'arquitectes. Aquest any es presentarà el concurs dels espais que limiten amb el futur **Pediatric Cancer Center de Barcelona PCCB**, a punt de ser inaugurat el proper 16 de juny, on es busca la importància de l'entorn amable al costat dels equipaments de referència com espai terapèutic. Durant la Festa de l'Arquitectura 2022 es tallarà el trànsit del carrer Pau Gargallo, entre avinguda Dr. Marañón i el carrer de Pascual i Vila, com a objectiu

futur de pacificar i renaturalitzar aquesta via com un eix vertebrador de connexió del Campus sud amb la resta del districte i la ciutat.

Festa de l'arquitectura 2021. Anna Mas Fotografia

Vine a construir estructures amb materials reciclats!

L'objectiu és reivindicar un campus universitari més verd que afavoreixi la interacció amb els diferents estudiants universitaris i amb tota la població en general. El busca dotar d'un espai cultural i aprenentatges que permeti despertar vocacions dels més joves i gaudir d'aquest espai de la ciutat, en especial els caps de setmana.

Per això, els estudiants de l'assignatura de Tecnologies de Baix Cost de l'ETSAB aportaran un conjunt de tallers de maquetes a escala 1/20 i escala real, per experimentar la construcció amb materials reciclats com cartró, fusta de palets, canyes o bambú. Aquestes construccions poden ajudar a la transformació dels patis dels centres educatius, generant ombres i espais de joc.

Festa arquitectura 2021. Anna Mas Fotografia

CONSTRUÏM LA CIUTAT INCLUSIVA.

ART I CIÈNCIA AL CARRER

Dissabte 14 de maig
de 11 a 14 h

Carrer Pau Gargallo
- Gratuït

Activitats:

- 11-14 h. Tallers de construcció amb materials reciclats.
Art i ciència al carrer
 - ETSAB, Tecnologies de Baix Cost
 - LeonarDome (COAC Barcelona)
 - Taller de Cabanes de canyes efímeres (Voltes Cooperativa d'Arquitectura)
 - Taller d'Accessibilitat (Grup Obert Arquitectura i Accessibilitat COAC)
- 11-14 h. Mapathon Campus Sud (COAC+UPC)
- 12 h. Benvinguda COAC Barcelona
- 12.10 h. Proposta UPC-Decidim Barcelona (Jordi Ros)
- 12.50 h. Presentació del Concurs Espai Terapèutic Pediatric Cancer Center Bcn (Marina Cervera)

Organitza:

COAC BARCELONA

Entitats col·laboradores:

Arquitectes de Les Corts COAC, UPC, ETSAB, Jordi Ros, Marina Cervera, Voltes Cooperativa d'Arquitectura, Grup Obert Arquitectura i Accessibilitat COAC, Banc del Moviment

Entitats convocants:

